

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.,

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondentele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Pentru credință și cultură.

Viața lumii decurge într'o vecinică luptă între elementele ei constitutive, cari într'una își caută echilibrul, pururca nestatornic.

Se închiagă și organizează; se despart și se refac, se grupează în fel de fel de valanțe, în jurul unor puncte centrale temporale, puctând în sînul lor, în elementele lor constitutive, fiecare grupare de elemente, și germenele descompunerii.

»Nimic sub cer statornic«. Viața lunei ni-se înfățișează ca o lungă curbă, care însă își ține direcțiunea într'un mod constant.

Dacă mintea omenească, în mîrginirea ei, e în stare să-și dea seamă de mișcarea acelei curbe, nu îi este dat ca rostul ei să-l înțeleagă și să-l explice; dată i-a fost însă, spre mulțumirea sufletului, spre mîngăerea vieții și pentru mîntuirea omului, *credința*.

Credința este germenele divin în sufletul omenesc; și în credință este cel din urmă cuvînt și începutul a tot, este »Logos«...

De-aceea zice Mîntuitorul: »De-ați avea credință cât un sîmbure de muștar, veți zice muntelui: Mișcă-te, — și se va mișca din loc«. De aceea, lumea cunoaște minuni ale credinței, ale tăriei în credință, — alte minuni însă, ca efecte ale activității ori chiar geniului omenesc, nu.

Ce se va cuveni dar' aceluia, care credinței adus-a neasemănată jertfă și bogate daruri?

Nimic nu e desevîrșit, nimic etern, din tot ce a produs și a realizat omul pe pămînt. Văzut-am în cursul dezvoltării vieții istorice pe acest pămînt strălucind împărați și regi. Văzut-am popoare durând împărății de veacuri. Văzut-am înălțându-se oameni și popoare la înalțimi abea închipuite. Văzut-am eroi și martiri sîngerînd

pentru idealuri. Văzut-am prăbușindu-se lumi întregi... Și ce a rămas pe urma lor?

Au rămas, da, au rămas drept podoabe și bogății, moștenire pentru posteritate, cuceririle minții: *cultura*.

Ce se va cuveni dar' aceluia, care culturai adus-a neasemănată jertfă și bogate daruri?

Tot ce se naște și viază pe acest pămînt, menit este să îndeplinească un rol, o misiune, să împlinească un inel în nesfîrșitul lanț al existenței.

Individualitățile ca și popoarele își au partea lor în viața lumii; înălțimea intelectuală și morală: *credința și cultura*, le va da luciul, strălucirea, care va avea să le semnaleze ca puncte de forță și de progres...

Dar' oprindu-ne la însăși viața de toate zilele, oare mai e de trebuință să milităm pentru superioritatea, bunăstarea și fericirea celui mai cult și mai tare în credință, față cu cel ignorant și îndoielnic în conștiința sa?

»Minte, mărită nație românească...!« răsuna glasul marelui apostol al neamului nostru.

Și când în vîlmășala vieții, în hărțuiala pentru viața sa, neamul nostru îndură zile grele; când redutabile piedeci întîmpină pentru a-și cuceri locul la care se simte merit între alte popoare; când își simte forțele virgine încătuseate; când năpaste tumultoase, semne ale trecătoarei decadente a vremii, dau năvală asupra lui, ... eată, că i-se ivește în cale un sol, o călăuză, cu privirea ridicată peste invîlmășală, și-i arată punctele luminoase în drumul misiunii sale și mîntuirii: *Biserica și cultura națională*.

Acest sol, această călăuză, este Ilustritatea Sa Di *Dr. Alecsandru Mocsonyi* luminatul vîlstar, și ilustra familie *Mocsonyi*.

* * *

Familia Mocsonyi, dăruită de Dumnezeu cu bogate bunuri, atât morale cât și materiale, a dat neamului nostru fii străluciți și luminați, cum a fost *Andrei* și cum este Ilustritatea Sa Dr. *Alexandru Mocsonyi*, a dat inimii generoase și calde pentru neam.

Această ilustră familie apoi a crescut generații de oameni culți. Aproape nu este om cult în Banatul nostru, care să nu se fi împărtășit de binefacerile acestei ilustre familii, — căci ea și-a iubit și își iubește neamul, a cărui ridicare și propășire prin cultură înțelegând-o de cale ducătoare la mântuire, *pentru cultura fiilor acestui neam* dat-a parte bună din al său.

Neamul nostru întreg cu mândrie și încredere a privit la ei, și cu recunoștință urmărește fiecare pas al ilustrilor Mecenazi, pe cari urmărindu-i în actele lor marimonioase, cuvinte de laudă în de ajuns nu găsești.

Un strălucit exemplu de jertfă, o dovadă de nestrămutată alipire de biserica sa strămoșască a dat această ilustră familie, când pentru catedrala din Sibiu, pentru cea dintâiu biserică din mitropolia gr.-or. română din Transilvania și Ungaria, dăruit-a sumă de 60.000 coroane.

Germenele divin incolțit în suflet mare, spre Dumnezeu se înalță, pentru vecinica preamărire a Tatălui celui ceresc. Pentru poboaba numelui Mocsonyi, pentru eternă amintire a numelui cu recunoștință în graiul poporului românesc, pușu-și-a ilustra familie monument.

Ear' părăsind presidenția »*Asociațiunii pentru cultura poporului român*«, Ilustritatea Sa Dr. *Alexandru Mocsonyi*, dăruit-a ilustra familie Mocsonyi »Casei naționale« din Sibiu, suma de 24.000 cor.

Pentru *cultura poporului român*, — eată unde îndemnul minții luminate și inimii calde depune bogate daruri!

Trăinicia neamului și propășirea lui încredință și cultură, putere prind, din bogatele daruri ale ilustrei familii Mocsonyi.

Și socotind pământeanul, cu adevărat, că toate se vor schimba și preface în lumea aceasta, în viața lunei și popoarelor, numai *credința și cultura* vor dura și vor supera veacuri de veacuri, până în vecinicie, au nu va fi cuprins de admirație și recunoștință pentru aceia, cari înțelegând, că *credința și cultura* sunt viața și dau viață, făcându-s'au »sprigin și toiag« neamului nostru românesc?

Ce se cuvine dar' acelor, cari credinței și cultului neamului românesc au adus nemăsurată jertfă și bogate daruri?

La Dumnezeu răsplătit; dela neamul românesc vecinică laudă și recunoștință, ear' dela în-sași conștiința lor, mulțumire, în credința și înțelepciunea lor, puternică și înaltă.

S. Secula.

Zece scrisori.

de Henri Didon,

către

D-ra Th. V.

Vieța mea este Cristos!
(Phil. 1. 21.)

Incepem în numărul de față publicarea traducerei unei părți a operei apărute de curind la Paris, sub titlul de „Scrisori ale lui H. Didon, din ordinul Fraților predicatori, către D-ra Th. V.“

Aceste scrisori, adresate de Ilustrul predicator francez unei d-șoare din înalta societate italiană și scrise între anii 1875—1898, nu pot exercita decât o influență mântuitoare asupra sufletelor insetate de adevăr dar nehotărâte încă în privința drumului ce au de apucat. O rătoritoare adiere de credință și de ideal străbate aceste „bucăți rupte din inimă“ și face din ele o operă menită să trăiască de-a pururi în lumea creștină.

Pentru noi Români, scrisorile acestea mai înfățișază și un alt interes: putem învăța din ele, și mai ales oamenii consacrați Bisericii vor putea învăța, cu cât tact, cu ce stăruință și cu cât entuziasm clericii din apus își îndeplinesc înălțătorul lor apostolat de lecuitori sufletești și de plugari ne osteniți în ogorul credinței.

Numai atunci, când și la noi, clerul va ajunge să se convingă de marea lui misiune și de rolul lui social, când fie-care preot și fie-care monah va fi un ostaș care, cu arma cuvântului, să pornească la cucerirea sufletelor, numai atunci biserica va deveni și în țara noastră fermentul puternic care să grăbească înaintarea morală a omenirii. Fie ca aceste „Scrisori“, ce publicăm, să deștepte în inima clerului nostru dorul de a lupta cu îndoiță rivnă pentru întărirea credinței strămoșești.

Eată acum și câte-va date biografice și bibliografice privitoare la autorul acestor „Scrisori.“

Părintele Henri Didon s'a născut la Trouvet, lângă Grenoble, în anul 1840. Cunoșcând pe Ilustrul Lacordaire, întră într-o mănăstire de Dominicani și în 1862 fu călugărit la Toulouse. Trimes după aceasta la Roma, își completează studiile în mănăstirea Minervei, dobândind un mare entuziasm pentru filosofia lui Toma din Aquin. Intorcându-se în Franța predică în biserica Saint-Germain des Prés; apoi rosti la Nancy, în 1871, discursul funebru al Arhiepiscopului Darboy. Un an după aceasta, deveni prior al Dominicanilor din Strada St. Jean-de-Bauvais. În 1875 întreprinse trei serii de conferințe, la capela Dominicanilor, despre „Omul după știință și după credință;“ la St. Philippe-du-Roule, despre „Indisolubilitatea căsătoriei și divorțul;“ la Trinité, despre „Biserica înaintea societății moderne.“ În aceste conferințe Părintele Didon insistă asupra antagonismului dintre știință și credință, asignând științei studiul fenomenului și rezervând credin-

ței principiul inaccesibil experienței. Acuzat fiind că s'a pus în contradicere cu Syllabus, Didon fu chemat la Roma ca să se justifice (1880), fără a putea însă obține audiență la Papa. Timp de 18 luni, el se văzu condamnat la tăcere și trimis la mănăstirea Corbara din Corsica. În 1882, se duse la universitatea din Leipzig, pentru a urma, ascunzându-și calitatea de călugăr, cursurile de limbile greacă și ebraică.

Părintelui Didon i-se datoresc, între altele, următoarele opere: „Discurs asupra confesiunii,” „Discurs asupra patriotismului,” „Invățământ superior și universitățile catolice,” „Germanii,” „Discurs asupra Palestinei,” „Vieața lui Isus,” (în două volume), etc.

Ca fiu spiritual a lui Lacordaire, Didon se distinse pururea prin eforturile de a concilia dogmele creștine cu doctrinele filosofice și politice ale societății moderne. El se semnală mai ales prin opera „Ce e un călugăr?” în care afirmă că călugării n'au încetat nici odată de a fi prietenii poporului și că mișcarea democratică actuală nu e decât un fruct tardiv al acțiunii sociale a creștinismului.

I.

Saint-Brieuc, 9 August 1875.

Scrisoarea d-tale îmi dovedește o mare încredere în mine; și cu toate acestea, eu sunt pentru d-ta un necunoscut. Simțământul acesta mă mișcă și d-tale nu-ți face mai puțină cinste decât mie însumi.

Ai un spirit deschis pentru lumină, o inimă neliniștită fiind-că e goală și insetată, o inchipuire înamorată de ideal, un suflet vrednic de a fi în întregime al lui Dumnezeu.

Asemenea daruri sunt prețioase, dar de temut: doresc ca să nu-l trădezi pe nici unul.

Vieața ne întinde curse viclene; trebuie ca ingerul lui Dumnezeu să ne ducă de mână, numai el singur poate să ne învețe a-le evita.

Cât despre d-ta, astfel cum te găsește, lumea nu te va seduce multă vreme; mirajurile ei repede te vor fi decepționat, și știi că visurile din lumea aceasta sunt de o mie de ori mai atrăgătoare decât cea mai frumoasă realitate.

Va trebui deci, mai curînd ori mai târziu și de voie ori fără voie, să te întorci către Dumnezeu, să trăiești printr'însul și să-l pui mai pre sus de ori ce. Pe ce căi vei ajunge la aceasta? Fi vor ele inflorite ori costise, s'epate în stîncă ori spânzurate peste prăpăstii? Aceasta nu o știi fără îndoială și aceasta poate că într'o zi voi putea să ți-o spun.

De-o-cam-dată, iubești lumina, cauți adevărul: îți voi arăta, cu ajutorul lui Dumnezeu, câte-va din frumoasele lui raze. Va fi de ajuns atîta, crede-mă, pentru ca să pălească, înaintea ochilor d-tale, falsele sciliptri ale acestei lumi.

Cu Dumnezeu, și de-o vrea, la revedere.

II.

2. Sept. 1875.

Sunt în pat, într'adevăr. Am scăpat de o boală gravă și nu mai sufer. Totuși nu sunt pe deplin leucuit: răul biruit se duce încetul cu încetul și-i aud încă ultimele-i bubuituri: ele se depărtează. Medicul mă osândește să nu ies din casă câte-va zile încă. Măne nu o să aud nici Liturgia.

Dacă deci Copila mea, nu ies, nu o fac fiind-că dorința îmi lipsește, ci fiind-că porunca mă oprește.

Nu știu de 'mi-o fi dat să te văd. Trebuie să ne lăsăm în grija celui care conduce totul și a cărui ne-grăită iubire părintească am simțit-o în atâtea rînduri.

Dumnezeul acesta să te binecuvinteze, să te liniștească. S'o știi, Copila mea, numai El este destul de Infinit pentru a umple inima aceasta nepătrunsă ce ni-a dat.

Aibi încredere într'Însul: el nu e un stăpân barbar. El e un Tată. Dacă va trebui să fi mântuită prin mine, ne vom vedea. Asta îmi pare scris. Dar, o știi, clipele sunt în puterea lui Dumnezeu și ele sunt uneori mai puțin apropiate de cum ar vrea dorințele noastre.

Când pleci?

Te bine-cuvintează, Copila mea, și cer lui Dumnezeu, pentru d-ta, forța divină care stăpânește inima, care o transfigurează înălțîndu-o mai presus de ori-ce și jertfînd-o lui Dumnezeu.

(Va urma).

Predică

la Dumineca a XXV-a după Rusalii.

»Eară Iisus a zis lui: pasă și tu de fă așijderea.«

(Luca c. X. v. 37).

Cu ce să vă asemăn mai nimerit Dumnezeuasca învățătură alui Iisus, Iubiților, ca să cunoașteți puterea ei? În lumea fizică numai un element există, care asemenea cuvîntului evanghelic: luminează, încălzește și produce vieața deodată, și acela este focul, soarele, corpul cel focos din univers: cu razele sale luminează lumea, încălzește făpturile, și prin un proces minutat și de mintea noastră necuprins, isvorește vieața din materii moarte. Da, așa e în lumea fizică, ear în lumea sufletelor, cuvîntului D-lui, tot în această întreită formă necurmat lucrează și el; luminează cu razele credinții, încălzește cu căldura iubirii, și unirea acestora ne învie, prin speranța vieții ce de apoi.

Cristos, Dumnezeescul soare, de aproape 2 mii de ani luminează în lume, ca să pregătească pe oameni pentru cealaltă vieață. Și noi creștini iubiți, numai în speranța vieții de veci, eatăne adunați azi în casa D-lui, ca tot mai mult să ne împărtaşim de focul credinții și al dragostei lui Cristos. De aceea mă bucur împreună cu Apostolul Pavel, și vă grăesc voaue cu cuvintele lui adresate către Coloseni: *Mulțămim lui D-zeu și Tatului D-lui nostru Iisus Cristos, puru rea pentru voi rugându-ne, auzind credința voastră întru Cristos Iisus și dragostea, care aveți către toți sfinții, pentru nădejdea cea gătită voue în daruri, care a-ți auzit și mai nainte întru cuvîntul adevărului evangheliei, care a ajuns la voi.*“ (Col. c. 1 v. 3—6.)

Da, iubiților, cuvîntul evangheliei D-lui Cristos, ca în toate Duminecile și s'erbătorile, eată,

și azi a sunat la urechile voastre. În pilda pericoapei evanghelice de azi, învață Dl Cristos despre iubire pe un legiuitor jidovesc, care avea cunoștință falsă despre iubire. — Apropos de falsitatea cunoștinții, ce acest legiuitor avea despre iubire, îmi aduc însă aminte, că și între noi sunt nenumărați creștini, cari paradează cu credința și iubirea creștinească, dar iubirea lor departe stă de spiritul legii; cu alte cuvinte înțeleg fals și nu-i dau iubirii creștinești atențiunea cuvenită. De aceea, eu sluga lui Cristos, »după isprăvnicia lui D-zeu, care mi s'au dat mie spre voi, ca să împlinesc avântul Lui,« (Col. c. 1 v. 25) mă aflu îndemnat, ca cu ajutorul Părintelui luminilor să vă luminez sufletul cu *adevărata iubire creștinească*. Vă rog însă, Iubiților, ascultați cu luare aminte!

* * *

Mintea omului este un dar neprețuit, un talent dela D-zeu, care bine chivernisit sporește în măsură uimitoare avere și cunoștință. Progresele uriașe, ce s'au ajuns pe toate terenele și în toate direcțiunile și anumit: pe pământ și în aer, pe uscat și în apă, fără îndoială, sunt numai rezultatul diligenței și abilității minții omenеști, dezvoltate sub decurs de veacuri. Și de ce ne-ar prinde mirarea în vederea atâtor mărețe lucrări sevărșite de mâna omului, Iubiților, dacă ne cugetăm la chemarea lui din lume; când el este chip și asemănare a creatorului, merit spre perfecțiune. Toate mijloacele de trai bun, ușor și ferice și le poate asigura omul cu ajutorul minții pe pământ. Pentru trup — putem zice — s'a făcut totul. Sufletul însă cu aspirațiunile sale, cu ajutorul minții nu s'a putut îndestuli. Starea morală a omului, rezimat pe puterile sale, sub decurs de veacuri, în loc de progres arată stagnare. Până sufletul este împreunat cu materia, între hotarele materiei se învârte; ear lumea nematerială, lumea spiritelor, D-zeu, ingerii și vieța după moarte, sunt pentru om tot atâtea enigme, adevă: lucruri ne închipuite și necuprinse. Și eată, această tristă stare a omului, în ordinea morală, trebui să remănă așa, până la venirea harului de sus. S. S. ne spune că »Dumnezeu nu voește moartea păcătoșului, ci ca să se întoarcă și să fie viu.« Astfel, D-zeu, părintele cel bun și iubitor de oameni, dacă a făcut ființă cu suflet nemuritor, după făgăduința dintr'un început, îndreaptă pe om din căderea sufletească, îl desleagă din cătușele ce-l țin legat de materie și prin descoperire de sus îl înalță spre cer, arătându-i să cunoască lumea cea nevăzută și vieța cea după moarte, să se cugete și să rîvnească la fericirea cea de acolo; îi arată calea, îi indică mijloacele, cu alte cuvinte îi luminează sufletul pentru lumea

morală sau patria sufletelor. Aceasta este proroția lui Isaia, carele a zis: »*Cine este cum sunt eu: să stea și să cheme și să spuie și să gătească mie de când am făcut pe om în veac, și cele viitoare mai înainte de ce vor fi să vă spuie vouă.*« (Isaia c. 44 v. 7.)

Eată, fraților creștini, darul despre care scrie evangelistul Ioan zicând: »*că legea prin Moise a fost dată, eară darul și adevărul prin Iisus Cristos au fost.*« (Ioan c. 1 v. 17.) Și earăși mai scrie același evangelist despre Iisus, că »*că toate prin trînsul sau făcut, și fără de El nimic nu sau făcut, ce sau făcut.*« (Ib. c. 1 v. 3.) Și știți din ce îndemn ni s'a adus noauă darul? Eată, o spune aceasta earăși Apostolul Ioan zicând: »*Intru aceasta s'a arătat dragostea lui Dumnezeu întru noi, că pe fiul său cel unul născut l'au trimis în lume, ca să înviem prin trînsul.*« (I. ep. sob. c. 3 v. 9.)

Deci iubirea este isvorul tuturor darurilor. Din iubire s'a zidit omul, din iubirea pentru om s'a jertfit Cristos. De aceea Cristos însuși este isvor de iubire, din care toți cei însetați cu sufletul trebuie să bea. Ear dacă Cristos a fost isvorul, apostolii și miile de sfinți au fost tot atâtea rîuri, cari străbătând pământul, cu iubire au adăpat pe oameni, căștigându-i pentru împărăția lui Cristos care a zis: »*De mă iubește cineva cuvântul meu va păzi, și faptul meu va iubi pe el, și sălaş la el voi face.*« (Ioan c. 14 v. 23.)

Da, vedeți, Creștini iubiți, iubirea lui D-zeu s'a pogorit pe pământ, ca să ne suie pe noi la ceriu. Dar știți pentru care preț? Precum zice St. Crisostom: »*Ale tale dintru ale tale,*« adevă: din cele ce El ne dă noauă să-i resplătim. La iubirea Lui să-i reflectăm cu iubirea noastră, ceea-ce este un lucru și prea firesc. — Cred că ați observat, Iubiților, ce se întâmplă cu razele soarelui venind spre pământ, că ele se reflectează, sau cu alte cuvinte pământul le respinge, de unde provine, că îndoindu-se razele spre direcțiunea de unde vin, la pământ căldura și este mai mare decât în atmosferă. Acest reflect al razelor solare se observă mai bine însă, când le prindem pe o oglindă, din care putem transpune o noauă lumină pe alte corpuri. Tocmai așa datorim noi să răspundem prea bunului părinte ceresc cu iubirea noastră. Dar aceasta s'a scris și în lege. Ați auzit în sfânta evanghelie de azi vorbirea legiuitorului cu Iisus, care ispitindu-l a întreat: »*Invătătorule! ce voi face, ca să moștenesc vieța de veci?*« Ear Iisus, ce i-a răspuns? Il îndrumă la școală zicând: »*In lege ce este scris, cum cetesti?*« Ear legiuitorul a răspuns: »*Să iubești pe Dl D-zeul tău din toată inima ta, și din tot sufletul tău și din toată virtutea ta și cu tot cugetul tău și pe deaproa-*

pele tău, ca pe tine însuși.» (Luca c. 10 v. 27.)
 Și Isus i-a zis lui: »Fă acestea și vei fi viu.«
 - Așadară, cine se mai poate îndoi, că do-
 bândirea vieții de veci nu este legată de iubire
 și anume: o îndoită iubire, către D-zeu și de-
 aproapele. Pe D-zeu să-l iubim pentru-că El este
 părintele nostru. Pe El să-l iubim mai întâi,
 pentru-că și El pe noi ne-a iubit mai întâi. Ear
 pe deaproapele să-l iubim pentru-că el este fra-
 tele nostru, atunci, când toți oamenii avem a-
 același părinte. De aceea datorim cu iubire nu
 numai rudeniilor, nu numai prietenilor și cu-
 noscuților, nu numai celor de o lege și limbă
 cu noi: ci datorim să iubim și pe cei de altă
 lege și națiune, căci ori în care formă ar sluji
 ei lui D-zeu, dar îi slugesc. Ear pentru rătăcirea
 lor nu avem să-i desprețuim, ci numai dacă ne
 stă în putere să-i luminăm și îndreptăm, și prin
 aceasta arătăm că îi iubim; pentru-că bucurie
 este înaintea părinteiui ceresc, când putem în-
 toarce pe cineva dela rătăcirea căii lui, precum
 și noi prin dragostea celui de sus ne-am întors
 dela rătăcirea căii noastre. Mai străin decât vrăș-
 mașul nu ne putem închipui om pe lume, iubi-
 ților; căci acesta numai dacă poate, tot binele
 ni l-ar mătura dela ușe și ne-ar îngrămădi în
 casă tot felul de răutăți. Dar pentru aceea nu
 avem să ne facem lui judecători; nu vom căuta
 răsbunare, respunzându-i cu rău pentru rău, —
 acesta e un lucru demn de firea animalului;
 ear omul creștin are să fie condus de înțelep-
 ciunea minții și legea morală, care învață așa:
 „Drept aceea, toate câte vreți să vă faceți vouă
 oamenii, faceți și voi lor așașderea, că așa este
 legea și prorocii.» (Mat. c. 7 v. 12.) Căci și
 vrăjmașul este fratele nostru; dacă el e rău, să
 căutăm a-l face bun; să-l domolim întocmai ca
 pe animalul revoltat, în mod prevenitor și cu
 bunăvoință; fapta lui rea, la noi să aștepte
 răsplata faptei bune; dacă el dă în tine cu
 peatră — după cum învață D-l Cristos — tu
 aruncă după el cu pâine, căci datoria iubi-
 rii frățești pretinde: ca, pe cel-ce greșește
 să-l îndreptăm și să-l dobândim, precum
 st. apostol Pavel zice despre sine: »tuturor
 m'am făcut rob, ca pe mai mulți să-i
 dobândesc.« (I. Cor. c. 9 v. 19.)

Dar, o, creștinilor și fraților! Ce exemplu
 mișcător de iubire ne zugrăvește parabola din
 st. evanghelie de azi. Legiutorul, care venia la
 Iisus, era de credința, că fiind el iudeu, numai
 iudeului să-i facă bine, numai pe acela să-l iu-
 bească, de aceea și întrebă de nou pe Iisus:
 Și cine este deaproapele meu? Ear Iisus în loc
 de răspuns a zis: »Un oare-care om s'a pogorit
 din Ierusalim în Ierichon și a căzut între tâlhari
 cari desbrăcându-l și răvindu-l s'au dus, lăsân-
 du-l abia viu. Și s'a întâmplat de a trecut un
 preot oare-care pe acea cale și văzându-l pe

dânsul l'au trecut. Așijderea și un levit fiind la
 acel loc, văzându-l pe el l'au trecut. Eară un
 samarinean mergând a venit la el și văzându-
 l i-s'a făcut milă. Și apropiindu-se a
 legat ranele lui, turnând unt de lemn și vin, și
 punându-l pe dobitocul lui, l'a dus la o casă
 de oaspeți și a purtat grije de el.« (Luca c. 10
 v. 30—34.)

Vedeți, filor, și înțegeți, ce mare nenoro-
 cire ajunse pe un om. Departe de oraș, în un
 loc cu totul isolat, despoiat de haine și bani,
 bătut și rănit de moarte, fără ajutor dela rân-
 denii și prieteni, aștepta, ca moartea să-i pună
 capăt suferințelor. Da, moartea avea să fie scă-
 parea lui, căci pe lângă durerile trupului i-se
 mai adăuseră durerile sufletului. Și cum nu,
 când vede cu ochii, cum ai săi: preotul legii
 sale și levitul de un neam cu el, toți fii de ai
 lui Avram; aceia, cari poartă legea pe buze,
 ear inima lor este deșartă de simțul milii: ei
 nu se milostivesc, ci caută numai ale sale și
 cu dispreț trec pe lângă el. Dar pe când ai săi
 îl părăsesc, eată vine străinul, vine samarineanul,
 căruia deși era de altă lege, i-se umple
 inima de durere pentru un nefericit. Sermanul,
 cugeta străinul, cât de cumplite dureri muncesc
 sufletul lui; cât este de gol, cât e de zdrobit
 și plin de rane. Să-i dau ajutor, dacă-i va mai
 folosi, nu-i timp de așteptat, doară nu vor veni
 tâlharii să mă atace și pe mine, destul le va fi
 pentru acum prada aceasta. Și cu asemenea gân-
 duri se apropie de bolnav îi legă ranele, turnând
 pe ele unt de lemne și vin, leacuri cunoscute
 pe acele vremuri, și cu multă greutate îl ridică
 pe dobitoc, ducându-l departe la o casă ce era
 în cale, ca să-l tămăduiască. Acum întrebând
 Iisus pe legiutor să-i spună, care e mai deaproape
 celui ce căzuse între tâlhari a răspuns: »carele a
 făcut milă cu dânsul.« Atunci a zis Iisus lui:
 »pasă și tu de fă așașderea.« prin ce a voit să
 zică: fă bine la tot omul fără deosebire, căci
 tot omul este deaproapele tău.

Dar să ne întoarcem acum privirea și asupra
 noastră, ca să ne cunoaștem și să mărturi-
 sim adevărul. Deși evanghelia lui Cristos cuprin-
 de atâtea exemple mărețe, din cari se arată chi-
 pul dragostei creștinești, ni-se pare înuse, că creș-
 tinii nu vor să le înțeleagă. Mai curând ur-
 mează exemplele rele și de abus ale multor
 oameni contemporani, cu avere și rang în so-
 cietate, în stat și în biserică. Căci mulți sunt,
 cari numai paradează cu pozițiunea lor; ei ase-
 menea fariseilor de odinioară iubesc șederile în-
 tre oameni, dar datorința chemării lor o neso-
 cotesc. Nu sunt drepiți cu supușii, nu sunt mi-
 lostivi cu săracii; ci din contra: iubesc parția-
 litatea și interesul propriu. De aceea se în-
 trabă unii creștini că: dacă nu fac bine aceia, cum

să facem noi? Dacă sunt înse astfel de oameni în timpul nostru, ear noi suntem creștini adevărați, — exemplele lor să nu ne ducă pe noi în eroare, să nu le urmăm, ci să le lăpădam, ca unele, cari ne aduc sminteală, precum ne învață Dl Cristos; »*de te smintește pe tine ochiul tău scoate-l*»; ci îndreptarul vieții noastre să fie numai exemplele bune, cari corăspund adevăratei dragoste creștinești. Și să fiți convinși, că toți cei-ce prin exemple rele vatemă legea și aduc sminteală evangheliei lui Cristos vor răspunde despre faptele lor.

Mai sunt apoi o seamă de oameni între creștinii nostri, cari nu vor să sprijinească biserica și așezemintele ei, nu contribuiesc bucuros la susținerea școlii sub diferite pretece: unii se scusă cu serăcia, alții cu alte cause nedemne de considerare, ca să nu aducă nici o jertfă creștinească. Mă cutremur când cuget, că în poporul meu credincios pot numera astfel de ființe. Dar mă vād dator a vād arăta din acest loc, cât de greșită este procedura lor. Cristos așa de mult a iubit biserica, încât pe sine s'a jertfit pentru dēnsa (Efes. c. 5. v. 25), ear creștinii să nu aducă nici o jertfă din dragoste către biserică? De aici însă puteți să știți, că celce nu iubește biserica, nu iubește nici pe sine, ca om în înțeles mai înalt creștinesc, căci sufletului său nimic nu-i servește, ci e robul trupului; nu voește a ști, că: »*nu avem aici cetățete stătătoare, ci pe cea viitoare căutăm*.» (Evrei c. 13. v. 14.) Ear iubirea de sine a unui astfel de om este iubire curat animalică. Și cu ce este el oare mai mult decât animalul, când nu face alte decât mănca și bea și îndestulește poftele animalice, ear de datorințele sufletului se lăpădă, ca și când nu ar avea suflet. O, ce rușine e aceasta, creștinilor, că putem numera între noi astfel de frați întunecați în veacul de acum. Dacă-i cunoșteți pe aceștia, Iubiților, vād rog, să-i luminați despre rătăcirea lor, căci aceasta e datorința voastră, întocmai ca a mea, și astfel să mântuiți suflet din moarte — precum a zis Dl Cristos. Purtarea lor creștină și exemplul lor de viațuire e vrednic de compătimiterea noastră; de aceea nu aflu de lipsă a vād mai spune să nu le urmați, fiind eu convins, că între creștinii buni și luminați nu află imitatori.

După toate acestea, iubirea ni-se presentă noauē, ca un pom sădit în grădina inimii creștinești cu menirea, ca din pōamele lui să se îndulcească tot omul din lume. Și precum tot pomul de pe fructe se cunoaște, astfel și omul de pe fapte. Unde este pomul dragostei, numai acolo rodesc faptele cele bune, pentru-că precum grăește St. Ap. Pavel: »*Dragostea îndelung dă roadă, se milostivește, dragostea nu pizmuește, dragostea nu se lăbrătnicește, nu se trufește, nu se*

poartă cu necuicință, nu caută ale sale nu se întărită, nu gândește răul . . . toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă; (Ic. 13. o. 4 — 7.) De aceea și pune acest apostol, virtutea dragostei în fruntea tuturor virtutilor când zice: »*Si acum rămâne credința, nădejdea, dragostea, acestea trei, ear mai mare dintre acestea este dragostea*« (Ib. v. 14.)

* * *

Voind să închei cu atăta, Iubiților Creștini, aflu de bine să ve aduc aminte și de cuvintele de aur ale st. părinte Crisostom, cu cari se exprimă despre dragoste. »*Dragostea*« zice St. Crisostom — »*este rēdăcina și iscorul și mama atot binelui. Ea asemenea unei rēdăcine produce mii de ramuri ale faptei bune, se carsă asemenea unui iscor în nenumărate părăie, și asemenea unei mume îmbrățișază pe toți, cari scapă la dēnsa*.« Ear Ap. Pavel a zis că: »*dragostea este plinirea legii*.« (Rom. c. 13. v. 10.) Deci, ca să pliniți legea, vād rog, să sădiți în inima voastră rēdăcina dragostei, să o grijiți și cultivați prin cunoașterea exemplilor de fapte bune, ca și voi să le sēvērșiți.

Dar școala faptelor bune este casa lui Dzeu sau biserica. Aici învățați viața sfinților, cari au fost plinirea dragostei lui Cristos; aici ascultați faptele evanghelice, — roadele iubirii creștinești; deci de aici nici odată să nu lipsiți. Veniți la Cristos, ca legiutorul, dar nu cu viclesug, ca acela, ci cu credință adevărată, și întrebați-l, ce să faceți, ca să moșteniți viața de veci. Și fiți convinși, că nici odată nu veți rămâne fără răspuns. Da, cuvēntul lui Cristos nu va înceta a vād învăța pe voi. Ear eu făgăduiesc, că cu ajutorul lui Dumnezeu voi mai vorbi și cu altă ocaziune despre toată fapta bună, prin care rēdăcina dragostei voastre întru Cristos să se întărească, să crească și să sporească, spre folosul sufletului vostru și spre mărirea lui Dzeu, căruia să cuvine să ne închinăm în veci. Amin.
Bărăteaz, în 28 Oct. 1903.

Nicolae Crișmaru,
paroch.

CRONICA.

† Zaharie Boiu, protopresbiter, asesor consistorial în Sibiu, membru al Consistorului metropolitan, membru corespondent al Academiei Române, etc. etc., a încetat din viață Vineri 6 Nov. n. în etate de 70 ani. Inmormēntarea s'a făcut Duminecă la Sibiu. Zaharie Boiu s'a născut la 4 Martie 1834 în Sighișoara. După absolvarea studiilor gimnasiale a fost învățator în Săcele, ear' în 1855 s'a dedicat carierei preoțești, intrând la institutul teologic din Sibiu. A-

fară de teologie absolvat și filosofia la Lipsca. În 1861 a fost numit profesor la seminarul din Sibiiu. La 1864 a fost ales ca primul paroch român în cetatea Sibiiului. La 1867 a fost chirotesit protopresbiter. Dînsul s'a distins pe terenul bisericesc și școlar, fiind totodată scriitor de valoare. Intre scrierile lui locul prim îl ocupă colecțiunea de predice funebre: »Semințe din agrul lui Cristos«, 3 volume, premiate de Academia-Română în 1900. Biserica a pierdut prin moartea lui pe unul din marii bărbați, cari cu însuflețire au lucrat pentru dezvoltarea culturii naționale la Români de sub coroana sf. Stefan. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvîntată!

* **Curs de omiletică.** Programa analitică a studiilor teologice seminariale din România modificându-se, era necesitate de cărți conforme programei nouă. Pentru aceea Ministerul Instrucțiunii, însărcinând o comisiune a întocmi cărțile necesare, profesorul dela seminarul »Veniamin« din Iași George Aramă a fost însărcinat cu alcătuirea omiletice. Sf. Sinod și Ministerul Instrucțiunii publice au aprobat Omiletica dlui Aramă ca și carte didactică pentru seminarele din România. A apărut în atelierul grafic I. V. Socecu din București. Prețul unui exemplar e 2 lei 20 bani. — Atragem atențiunea on. public asupra acestei cărți-cu multă grijă lucrate.

* **Atragem atențiunea** Dlor învățători asupra manualelor școlare:

1. *ABC-dar ilustrat de Iosif Moldovan și consoții* aprobat de Venerabilele Consistoare din Arad și Caransebeș, apărut acum în a III-a edițiune îndreptată și provăzută cu nenumărate ilustrațiuni plăcute și atrăgătoare, menite a dezvolta plăcerea școlarilor și prin aceasta de-a ușura truda învățătorilor.

2. *Carte de citire de Iuliu Groșorean și consoții* cu tipar — litere nouă — frumos și corespunzător, cu o serie de lecțiuni ușoare ce fac trecere dela ABC-dar la legendar, și cu frumoase lecturi din cercul de cunoștință al școlarilor, tractate în ziceri simple și într'un mod povestitor foarte atrăgător.

Se pot procura dela administrațiunea tipografiei diecesane cu prețul de 40 — 40 fil. exemplarul. La comanda peste 100 bucăți se dă 20₀/₀ rabat; ear sub 100 numai 10₀/₀.

La tipografia diecesană din Arad se află spre vânzare: Liturgierul de Ioan-Gură-de-aur, Vasile-cel-Mare și Gregorie teologul împreună cu rîndueala chemării Duhului sfânt, tipărit cu litere latine, exemplarul legat în piele 9 cor., legat în pînză 8 cor., nelegat 6 cor.

Liturgia sfântului Ioan-gură-de-aur, nelegat, exemplarul 1 cor. **Molitvelnic** cu litere cirile, exemplarul legat fin 11 coroane, în legătură mai simplă 10 cor.

Ciaslov cu litere latine, exemplarul legat 2 cor. 40 fil.

Octoicul mic cu litere latine exemplarul legat 1 cor. 60 fil.

Acaftistul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și alte rugăciuni, exemplarul legat în piele 3 cor. 20 fil., legat mai simplu 1 cor. 70 fileri.

Statutul-Organic, exemplarul à 50 fil.

La tipografia diecesană, Arad strada Révay Nr. 10 se pot căpăta: „Rapoarte lunare protopopești“ „Ziarul inspecțiunii școlare“ coala à 8 fil. Evidența: „Conspectul materialului propus în școala din comuna constător din 4 coale, prețul — 32 fil. plus 20 fil. spese pentru espediție.

Avis!

Prin aceasta aducem la cunoștință onoratului public, că din Calendarul nostru diecesan pe anul 1904 mai avem încă 1000 exemplare și întru cât în acest an din greșală nu s'a espedat domnilor cari au avut în comisiune și în anul trecut, eventual doresc a avea și alți domni, binevoiască a se adresa cât decurînd administrațiunii noastre, ca fără amânare să le putem trimite exemplarele necesare.

Administrațiua tipografiei diecesane.

Arad, Strada Révay Nr. 10.

Concurs.

Pentru indeplinirea postului de capelan temporal sistemizat, pe lângă deficientul paroch Ioan Crișan din Căpruța cu rezoluțiunea Ven. Consistor diecesan de sub Nr. 5908/903 prin aceasta se publică concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare.

Capelanul temporal va beneficia de jumătate din întreg venitul parochial și se va împărtași și de ajutorul de stat, care se distribuie anual capelanilor.

Parochia fiind de cl. III-a, recurenții trebuie să poșeadă evalidațiunea prescrisă în punctul c) al §-lui 15 din Reg. pentru parochii.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și înainteze în termenul legal recursele lor ajustate conform

normelor în vigoare și adresate comitetului parochial din Căpruța, subsemnatului ppresbiter în M.-Radna, având a se prezenta până la expirarea concursului în Sf-ta biserică din Căpruța, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Căpruța la 27 Oct. (9 Nov.) 1903

Comitetul parochial.

În conțelegere cu PROCOPIE GIVULESCU, m. p. protopresbiter.

—□—

1—3

Conform conclusii V. Consistor gr.-or. din Oradea-mare de sub Nr. 1834 a. c. pentru parochia Lunca-Hotar, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: cele cuprinse în coală B) de fasonare pentru întregirea dotației preoțești și anume: bis. scoate despăgubire din pământ, și ajutor dela stat — cu relut de cortel 532 cor. 66 fil. care toate computeate corăspund la o parochie de clasa III.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile în termenul prescris la subscrisul.

Beiuș, la 28 Oct. v 1903.

În conțelegere cu comitet. parochial

Vasilie Pap
protop. Vașcului.

—□—

1 3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Soroșag prin aceasta se publică concurs, cu termenul de recurgere de 30 de zile dela prima publicare. —

Emolumentele încopciate cu acest post sunt: a) în bani gata 200 cor.; b) 30 jughere pământ arător; c) lemne din pădurea învățătorescă, pe cari comuna bis. le va aduce în curtea școalei; d) pentru conferințe 10 cor.; e) pentru scripturistică 10 cor. — Se observă, că în vederea, că venitul astfel stabilit nu atinge minimalul prescris de lege, pentru întregirea aceluia din partea guvernului; s'a și pus în curgere procedura de lipsă spre acest scop.

Recurenții cari reflectează la acest post adjuștându-și rugările cu documentele recerute și adresându-le comitetului parochial din Soroșag, să le trimită subscrisului ppresbiter și insp. școlar în M.-Radna având în timpul legal a se prezenta în sf-ta biserică din Soroșag spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Soroșag, la 19 Oct. 1 Nov. 1903.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu PROCOPIE GIVULESCU ppresbiter și insp. de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii de învățătoare de nou înființat din Tăuș, se scrie concurs, cu termen de alegere pe 16/29 Noemvrie a. c.

Venitele curate: 200 cor. în bani, 5 st. de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ; pentru conferință 20 cor.; pentru scripturistică 10 cor.; cvarțir și grădină.

Dacă stațiunea se va putea îndeplini cu învățătoare cualificată, salarul se va întregi prin ajutor dela stat, de unde se vor esopera și eventuale cvinevenale.

Doritoarele de a ocupa această stațiune, vor avea a substerne, până 15/28 Noemvrie a. c. recursele adjustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parochial din Tăuș, la oficiul protopopesc gr.-or. rom. din Buteni (Arad-Buttyin), având până la alegere a se prezenta în careva Duminecă, ori sərbătoare în sfta biserică, spre a-și arăta desteritatea și în cântări.

Tăuș, din șed. comit. par. ținută la 5/18 Octomvrie 1903.

Emanuil Ardelean,
notar al comit. par.

Pavel Ana,
președinte.

În conțelegere cu IOAN GEORGIA ppresb. și inspector școlar.

—□—

3—3

Prin strămutare devenind vacant postul de învățător la clasele superioare din Beregséu (ppresbiteratul Timișorii), prin aceasta se scrie concurs pentru îndeplinirea acestui post, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.“

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 700 cor.; 2) paușal de scripturistică și diurne pentru participare la conferințe 50 cor.; 3) un juger de pământ arător în preț de 50 cor.; 4) 28 metri de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ; 5) cortel liber cu 3 chilii, culină, cămară, grajd pentru vite și grădină de legume; 6) dela înmormântări, unde va fi poștit 80 fil.; 7) cvinevenalul de 100 cor. în termenul satorit.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și instrueze recursele cu documentele prescrise, având a produce atestat despre capabilitatea de a înființa și conduce corul vocal, asemenea să declare, că de când își formează pretensiunea la cvinevenal, și astfel adjustate și adresate comitetului parochial, să le trimită Rev. Domn protopresbiter Dr. Tr. Putici în Timișoara-Fabric; având încă recurenții până la alegere să se prezente în vre-o Duminecă ori sərbătoare în sf. biserică, nu înse în ziua alegerii, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută în Beregséu la 14/27 Septemvre 1903.

Ioan Balta
paroch, președinte.

Constantin Clecan
not. com. par.

Cu consensul ppresb. tractual Dr. TR. PUTIGI, inspector de școale.

—□—

3—3